

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI
KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

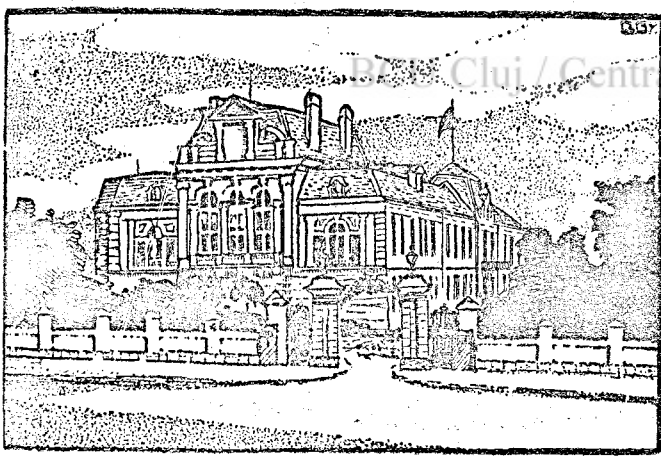
Egész évre	66 L.
Fél évre	35 L.
Negyed évre	18 L.
Egy szám ára	1.50 L.

Felelős szerkesztő:
DR. NALÁCZY ISTVÁN.
Főszerkesztő:
GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.

A bolgárokról.

Déli szomszédágunkban, Bolgárországban baj van! Forradalom tört ki, elűzték — valószínűleg meg is ölték — Sztambulinszky miniszterelnököt. Az eset elég tanulságos arra, hogy részletesebben megismertessük olvasinkkal.

A bolgár királyi palota.

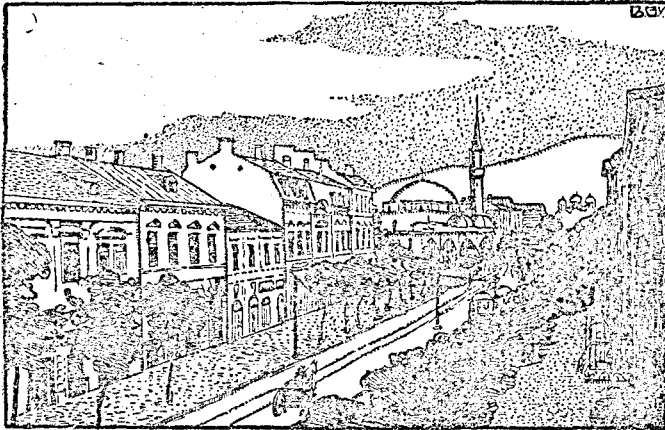
Bolgárország már 1912. óta háboruzik. Akkor Szerbia, Montenegró és Görögországgal szövetségbe támadt a régi közös elnyomóra, Törökországra, melynek uralma alatt még sok testvérük volt. Sikertől is legyőzniök a törököket, amiben a bolgár vitézségnek és szívósságnak volt a legnagyobb része; de ők is véreztek leginkább, s a háboru őket gyengítette meg legjobban. Mikor aztán osztozkodásra került a sor, a szövetségesek összeveszttek, s a legyengült Bolgárországot megrövidítették. A területet, melyen összeveszttek Macedóniának hívják. Ez a Balkánfélsziget szívében fekvő,

termékeny földdarab egyike a világ legtarkább népességű területeinek: a két milliónyi lakosság főleg görög, bolgár, szerb, albán és török, de vannak jó pár ezren románok, stb.

Macedónia éppen elegendő lakossága miatt Európa tüzfészke volt, s egyelőre az is marad; addig ugyanis, míg a szomszédos albán, szerb, görög és bolgár államnak mindenike pályázik reá és abból minél többet akar hatalma alá hajtani. A hajba kapott társak közt Románia csinált rendet, minthogy azonban fáradozásaiért a bolgárok dobrudzsai birtokából leszelt egy darabot, maga ellen is gyűlöletet plántált a bolgárokba.

A világháborút jó alkalomnak találták a bolgárok arra, hogy volt szövetségeseiknek megfizessenek. A központi hatalmak mellett hosszú időn keresztül állták is a sarat. De hat esztendő háboruszkodás kimerítette őket. Az emlékezetes 1918. évben bolgárhadosztályok ugrottak ki először a közös frontból, s ezzel megindult az összeomlás. A csapatok egy része — akárcsak nálunk — rendetlenül, a köztársaságot éltetve, vonult a főváros, Szófia felé. Ferdinánd király menekülni kénytelen, miután a trónról is lemondott Boris trónörökös javára. A háborus miniszterek börtönbe kerültek, s hogy nem a vérpadra is, csak a mostani forradalomnak köszönhetik. Tulajdonképpen magának a komoly, munkás bolgár népnek a király ellen nem volt és nem is lehetett komoly kifogása. Hiszen ő teljesen egybeforrott népével, s azzal mindenki tisztában volt, hogy az ország — Isten után — igazán mindent neki köszönhet. Dehát bünbak kellett, s a forradalmi vezetők így látták jónak. Arra számítottak, hogy

a fiatal Boris király alatt szabadabban garázdálkodhatnak.

Utcarészlet Szófiában.

A forradalom élén Sztambulinszky Sándor állott, egy falusi néptanító; tehetséges, erőskezű, de jellemetlen ember, akit népszerűsége az ország élére emelt, de ott csakhamar visszahelyezték a beléje helyezett bizalommal. Valóságos zsarnok lett, aki az országot maga tulajdonának tekintette, s úgy rendezkedett be, mintha nem neki kellett volna lennie az országért, hanem megfordítva, annak őéréte. Boris királyt félretolta, még a királyi palotából is vidékre telepítette. Miniszterekül kis tanulságu, műveletlen embereket tett; az egyik pl. kapus volt ugyanabban a miniszteriumban, ahol később miniszter lett. Ezzel az volt a célja, hogy a jelentéktelen emberek felett korlátlan ur lehessen. Célját el is érte, mert ha úgy adódott, fel is pofozta őket. Azok a jó állásért azt is eltűrték; hiszen volt köztük olyan, akit négy esztendő alatt nem láttak józannak. Ilyen miniszterekkel vett részt idegen államok képviselőivel való tanácskozásokban, ahol nemcsak alól maradtak, de szégyent is hoztak saját hazájukra.

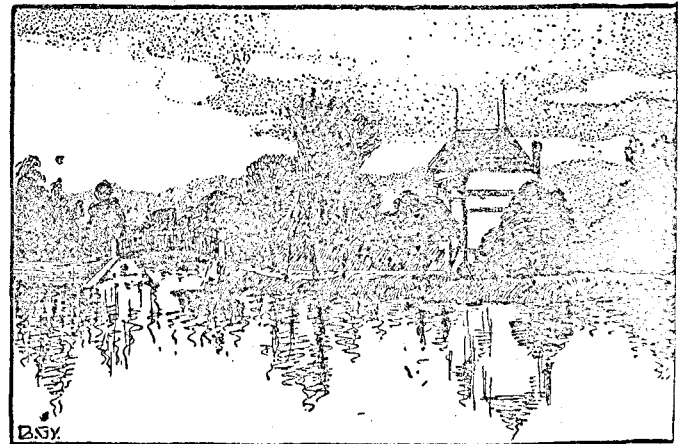
Saját népének hizelgett szóval, másfelől megcsalta, zsarolta úgy, hogy a végén a falusi nép között is több volt az ellensége, mint a hive. Csak ötezer főnyi testőrsége, a sárga gárda tartott ki mellette, mert ennek szabad volt minden. Ezzel tartotta rettegésben az országot és harácsolta össze millióit. A nem igaz uton szerzett pénzzel erkölcsstelen, kicsapongó életmódot folytatott s ez még jobban elidegenítette tőle éppen a tiszta erkölcsű falusi népet. Politikájának egy célja volt: a hatalom biztosítása. Ezért hizelgett a győztes hatalomnak, elsősorban Szerbiának. Nisben olyan szerződést kötött, mely az országot kiszolgáltatta az utóbbinak. Szerbia védeme alatt azt tervezte,

hogy Boris királyt lemondattja, az országból köztársaságot csinál, s annak ő lesz az elnöke. De igen magasra nézett; elszédült és lebukott.

Minket két szempontból érdekelnek ezek az események. Egyfelől azért, mert Szerbia, mikor látta, hogy számításait így keresztülhuzta a bolgár forradalom, — háborúval fenyegetőzött. Csak akkor csöndesedett le, mikor szövetségesei — első sorban Románia — leintették. A közvetlen háborus veszedelem valószínűleg elmúlt ugyan, de még mindig borús az ég és puskaporos a levegő.

A másik ok, hogy nekünk magyaroknak a bolgár nép vértestvérünk. Ugyanarról az ázsiai alföldről származnak ők is, ahonnan mi. Ezelőtt másfél ezer esztendővel még egymás mellett éltünk a Volga mentén. Aminthogy a bolgár név „volgai népet“ jelent, melynek kebelében magyar törzsek is voltak.

A történelemben a hun-birodalom bukása után, Krisztus után 500 kör. kezdenek szerepelni a bolgárok. A Fekete-tenger északi partvidékén elterült országuknak egyik fejedelme Kuvrát (630 kör.). Három fia közül a legidősebbik, Aszparuk, a nép egy részét a mai Bolgárországra vezette; a legkisebb a maga népével a mai Nyugatmagyarországot kereste fel s beleolvadt az ott uralkodó rokon népbe, az avarba. A középső fiu hiveivel északra vonult s az uralmelléki Nagymagyarország szomszédságában Nagy- vagy Fehérbolgárországot alapította. Az ott lakók egyik törzse az *eszegel* vagy *dzsikli* a nyugatfelé vándorló magyarokhoz csatlakozott. A tudományos kutatások szerint ezek-

Részlet a szófiat városligetből. (Boris király kertjéből.)

ből valók a székelyek. A volgai bolgárok Álmos nevű fejedelme (920 kör.) felvette a mohamedán vallást és népe követte. Negyedszázad múlva az oroszok fenyegették őket. Egy részük az akkor már mai helyén virágzott Magyarországra

menekült, a rokonság jussán, ahol ezek az *izmaeliták* vagy *böszörmények* iparral, kereskedelemmel és pénzügyekkel foglalkoztak, míg idővel egészen elmagyarosodtak. Böszörmény nevű helységnevek őrzik emléüket.

A Duna-melléki bolgárok hatalmas országot alkottak, mely a magyar honfoglalás korában volt a legnagyobb. Ekkor bolgár uralom alatt állott a Balkánfélsziget egész nyugati fele, sőt bolgár volt a mai Bánát és Horvátország is. De már erősen folyamatban volt elszlávosodásuk, ami a keresztyén vallás felvételének a következménye. A magyaroknak ezekkel a bolgárokkal is többször volt ellenséges és barátságos összeköttetésük, már ahogy adódott. Mikor a magyarok nyugatfelé vándorlásukban Etelközben; a mai Moldova és Besszarábia területén tartózkodtak, VI. Leo görög császár biztatására megtámadták a már Konstantinápolyt fenyegető bolgárokat. A császárt meg is mentették tőlük, de a harcokban veszteségeik is voltak; itt esett el Árpád vezér fia, Levente. Nagyobb baj volt ennél, hogy a bolgárok szövetségesei a besenyők meg az otthon maradt magyar öregeket, asszonyokat és gyermekeket támadták meg. Ezért is vonultak a magyarok nyugatabbra, későbbi hazájukba. Árpádházi királyaink és a bolgár cárok családjai közt többször történt összeházasodás. IV. Béla és Nagy Lajos királyaink hódítás jogán a „Bolgárország királya” címet is viselték.

A bolgár szabadságnak elébb a görög, majd a török uralom vetett véget. Ez az utóbbi 485 évig tartott s 1878-ban orosz segítséggel rázták le. A felszabadító II. Sándor orosz cárnak hatalmas lovasszobra van Szófiában, a bolgár fővárosban. Majdnem tíz esztendőn át olyan erősen érzett az orosz befolyás, hogy valósággal cseberből-vederbe estek. Első fejedelmüket, Battenberg Sándort is az orosz ármánykodás fosztotta meg trónjától. Helyébe 1887-ben a félig magyar származású Koburg-Koháry Ferdinánd került, aki 1908-ban királyi címet vett fel s tíz esztendő múlva fia javára lemondott. Nagy tehetségű uralkodó volt, aki a török uralmat végkép lerázta, az ország területét növelte és az ország fejlesztésére saját vagyonából is rengeteget áldozott. A többit tudjuk...

A bolgár nép ősi nyelvét már több, mint ezer esztendeje felcserélte a szlávval. De azért híven őrzi a közös eredet emlékét, tartja a rokonságot velünk. Nekünk pedig igazán nincs okunk a szégyenkezésre, sőt sok tekintetben tanulhatunk tőlük. A lakosságnak több, mint

háromnegyed része földművelő kisbirtokos. Rendkívül szorgalmas, kitaró munkás és példásan józanéletű fajta. A nálunk kertészkedő bolgároknál is ezt láthatjuk, pedig idegenben könnyebb elromlani. Erkölcösségük és becsületességük közmondásos. Mindezek olyan tulajdonságok, melyek alapján szép jövő vár erre a sok megpróbáltatáson átment népre.

A mai Bolgárország körülbelül akkora, mint Erdély és kapcsolt részei. Hegyes-völgyes, nem nagyon termékeny földjét tiainak kitaró szorgalma gazdag termésre kényszeríti. Hegyeiben állattenyésztés folyik, a lejtőket gondosan művelt gyümölcsös és veteményes kertek borítják; szántóföldjeik a völgyekben vannak. Gabonán kívül rizst és finom dohányt termesztnek; óriási területen tenyésztik az illatos rózsát, melyből finom rózsaoilajat gyártanak.

Fővárosa Szófia; olyanszerű város, mint Kolozsvár; gyors tempóban és hatalmas méretekkel fejlődik. Remélhetőleg most a forradalmak lezajlása után meginduló békés építő munka hatása alatt rövidesen begyógyulnak a hosszús háboru ütötte keserves sebek is. Mint szomszédok és rokonok egyaránt ezt kívánjuk.

University Library Cluj *Beresztelki Árpád.*

Székely szív halála székely kéztől.

Nemrégiben Kolozsvár egyik külvárosi mulatójában lejátszott bálon székely véreink összekülönböztek s a viszály gyilkossággal végződött. Cikkünk ebből az alkalomból intéz intéző szót a székely néphez. Szerk.

Gyere ide székely testvérem mellém, nyisd ki a szemedet és a szivedet s nézz bele abba az örvénybe, amelyet én mutatok neked! Vasárnap volt, az Istennek napja, amelyet Isten régen megszentelt s tett a léleknyugodalomnak napjává. Virtuos székely legények és mosolygós szemű székely leányok napestig mulattak, késő éjszakáig duhajkodtak romlott levegőjű külvárosi korcsmákban. A tánc mind szilajabb lett, a vér mind vadabbul lüktetett, a nyugodalmát veszített lelkeket gonosz indulatok szaggatták, míg egyszer az értelem fénye elborult s egy székely kéz egy székely szívet keresztül szurt és egy sikoly után a gyors halálba küldött, hogy aztán majd a becstelenség és a börtön emésztése után, maga is kövesse. A gonosz indulatok árából támadt örvény két lelket ragadott el tőlünk... Ez alkalommal kettőt, vajjon holnap, holnapután még hányat fog?

Ha veszedelmes a vizek örvénye, még veszedelmesebb a szívek örvénye. Ha a patakot, vagy a folyót megdaga zija a szennyes ár, abban örvények támad-

nak. Ezekből az örvényekből zöldes szemű, gyilkos tekintet vigyorog felénk, amely megejtő hatalmával áldozatot keres a sötét halál számára. Ilyen örvények támadnak a szívekben is, ha a gonosz indulatok szennyes árja elborítja. Csak egy indulat kell elhatalmasodjék a szív felett, az aztán a gonoszságok légióját hozza magával. Elhatalmasodnak pedig ezek a gonosz indulatok akkor, ha az *öntudat* és az *értelem* fénye kialszik. Isten ezt a két erőt azért iktatta belénk, hogy, mint két erősfényű lámpa világítsanak és mint két király uralkodjanak. E két áldott erőnek pedig a legnagyobb ellenségei a korcsma, a pálinka, a szeszes italok, mert lángjukat ezek oltják ki, ellenőrző és uralkodó erejüket ezek veszik el. Ahol aztán az öntudat és az értelem lángja kialudt, ahol ezek a hatalmukat elveszítették, ott aztán seregestől jönnek az önzés, az ocsmányság, a gyűlölség, az aljasság és minden megvesztett indulat s ezeknek árja által támasztott lelki örvények, amelyeknek mélyéről ugyanaz a zöldes szemű, gyilkos tekintet vigyorog felénk, hogy megejtsen a sötét halál számára.

Isten az emberi lelket és az emberi életet arra teremtette, hogy mint valami tükör egy tiszta és nemes életet tükrözzön. A tó tükre csak addig mutatja a Nap tiszta képét, amíg a színe nyugodt és zavartalan. Ha háborog a tó, ha viharok korbácsolják, felszine elsötétül, nyugalma elvész, akkor többé semmit sem tükröz. Életünk olyan, hogy a mindennapi létező való harc, az életküzdelmek újból és újból megzavarják lelkünk nyugalmát. Isten a Vasárnapot nem a lelki tétlenség, a tunyaság, az unalom, de nem is a duhajkodás, az eszevesztett mulatságok, a korcsmázás számára teremtette. hanem arra, hogy egy hét küzdéseiben megzavart lelkünk nyugalmát helyreállítsuk a templomok testvéri közösségében, a csendes imádkozásban, Bibliáolvasásban, a meghitt családi körben, sőt a szelíd és tiszta örömeik élvezetében.

Székely testvéreim! Ha a lelkünkre így vigyázzunk, ha a Vasárnapot így tekintjük és így ünnepezzük, akkor a szívekből távol marad minden örvény, akkor a székely kezeket a megvesztett indulatok nem emelik székely szívek gyilkolására, akkor a Vasárnapok áldások forrásává lesznek, akkor a székely kezek testvéri kézfogásra, egymás támogatására, egymás gyógyítására fognak kinyulni. Isten a székelyt testvériségre teremtette, vigyázzunk, ne csufoljuk meg az Istent és az Ő gondolatát.

Dr. Tavaszy Sándor.

Olvassa a

„Magyar Nép“-et.

KÜLFÖLD

Angol miniszter az erőszakos békeszerződésekről. A békeszerződések tarthatatlan voltáról mind többen és mind nyiltabban beszélnek Angliában. Az új kormány, amelyet Baldwin alakított, hivatalosan is többször kinyilatkoztatta, hogy nem ért egyet a franciák elnyomó törekvéseivel. Legutóbb Róbert Cecil miniszter a következő éles bírálatot mondta a békeszerződésekről:

A békehatározmányok azért lettek ilyen rosszak, mert a békeszerződéseket egyoldalulag, a legyőzöttekkel való tárgyalások és megegyezés nélkül rájuk kényszerítették.

Olyan szerződések, amelyek erőszakon alapulnak, a világ józan közvéleményének semmiféle helyeslései sem szerezhetik meg.

Ha a Nemzetek Szövetsége igazán bá akarja tölteni hivatását, általános lefegyverzéssel kell gondoskodnia arról, hogy az államok féltelme és aggodalmai megszűnjenek.

Jellemző és fontos, hogy lord Róbert Cecilnek ez a szenzációs beszéde nem egyéni megnyilatkozás, hanem mindenben fedi az angol kormány véleményét. Lord Róbert Cecil egy Hitchinben tartott beszédében kijelentette, hogy nézetei a miniszterelnöknek nézeteivel politikai kérdésekben annyira megegyeznek, amennyire két ember nézetei egyáltalában megegyezhetnek. Baldwin szerinte a legbátrabb és a legangolabb államférfi, kit valaha is ismert.

Ráfőttek Pasicsra. Jugoszlávia sokféle népe közt egyre súlyosodnak az ellentétek. Emiatt az egyes emberek is állandó izgalomban élnek, gyűlölködnek gyanakszanak egymásra. Ez a hangulat volt az oka annak a merényletnek, amelyet Pasics miniszterelnök ellen közelebbről elkövettek. Egy Raics nevű fiatal ember négyszer lőtt rá a miniszterelnökre, a golyók azonban az autó üvegablakán célt tévesztettek s így a Pasics sérülése nem veszélyes. A vizsgálat abban az irányban is folyik, hogy vajjon a merénylő nem állotte összeköttetésben a budapesti Ébredő Magyarok szervezetével. A szerb politika, ezt a főlévést szívesen használja föl a magyarság ellen. Az eddigi adatokból inkább az tűnik ki, hogy Raics a horváth elégedetlenség hatása alatt áll. Zágrábban legutóbb is véres tüntetéseket rendezett a horvát köztársasági párt a szerb uralom ellen.

Akik megelégtették. Budapesti lapok táviratokat közölnek a Ruhr-vidékről, amelyek azt jelentik, hogy az ottani francia megszálló csapatok között állítólag lázadás tört ki. Az egyik távirat szerint Mühlhausenben a francia katonaság június 20-án délután fellázadt.

város közelében levő katonai táborokból erősítések érkeztek a lázadás színhelyére, a zendülőket letartóztatták és páncélos automobilon Franciaországba vitték. Eberhausenben a 154. gyalogezred itt állomásozó zászlóaljai lázadtak fel. Egy Wulfrontban feladott távirat azt jelenti, hogy az ottani francia helyőrséget el kellett vinni, mert megtagadta az engedelmisséget.

A pápa békességre intli a népeket. Nagy felháborítás keltett és sok megbeszélésre adott alkalmat a pápának egy levele, amelyet államtitkárjához: Gasparri érsekhez intézett. A levél bevezető részében a pápa sajnálkozását fejezi ki azon, hogy amióta ő ül a pápai széken, a nemzetközi viszonyok nem javultak, sőt romlottak. — Mint az egyetemes keresztény család közös atyja, nem maradhatunk közönyösek gyermekeink veszedelmével szemben — írja tovább. — Hogy a népek szenvedését enyhítsük, meg kell ragadnunk az alkalmat, hogy bármily módon hozzájáruljunk a népeknek és embereknek a Krisztusban való megbékéléséhez és újabb egyesüléséhez. Tudatában annak a komoly felelősségnek, mely e pillanatban reánk és mindazokra hárul, akik a népek sorsát kezükben tartják, újra felhívást intézünk, hogy a különböző kérdéseket s nevezetesen a jóvátételek kérdését, keresztényi szellemmel vizsgálják meg. Ennek gyakorlati megvalósítására azt ajánlja a pápa, hogy a jóvátételi tartozások ügyében döntsön egy nemzetközi bíróság, amely az adósok teherbíró képességét előbb gondosan mérlegelje. Egy ilyen bíróság tekintélye több eredményt tudna létrehozni, mint az erőszakos megszállások. — A hozzászólásokból megállapítható, hogy az angolok a pápa kezdeményezését helyeslik, viszont a franciák hevesen tiltakoznak a békitő szándékok ellen.

Szocialisták a magyar képviselőházban. A költségvetési vita kapcsán Peidl szocialista képviselő heves támadást intézett a Bethlen-kormány ellen. Azzal vádolta meg Bethlent, hogy a cseh és jugoszláv kormányok kedvező ajánlatait nem méltatta kellő figyelemre. Peidl tudni véli, hogy a csehek még területi engedményekre is hajlandók lennének a jó viszony érdekében. Főkvánásuk azonban, hogy a Bethlen-kormány távozzék helyéről. Bethlen István gróf azonban válaszolt a támadásra. Megállapította, hogy éppen a csehek térnek ki minden tárgyalás elől s egész jelentéktelen dolgokban is Magyarország romlására törekcszenek. Az a hír, hogy készek volnának területi engedményeket tenni, csak a magyar kommunista szövetségek lapjaiban velődött föl azzal a céllal, hogy a magyarság egységét megbontsa és a mai rendtől elválassza. A magyar kormány minden komoly tárgyalásra készen áll, de az ország vezetését nem engedi át azoknak, akik egyszer már a pusztulás szélére állították.

HÍREK

A vallásszabadság megzavarása ellen. Onosifor Ghibu kolozsvári egyetemi tanár román lapokban heves támadásokat intéz az erdélyi római katolikus egyház ellen. Nem kevesebbet akar, minthogy vegyék el a katolikusoktól a főtéri Szent Mihály templomot és az ugynevezett akadémiai templomot (az egyetem mellett), szüntessék meg a katolikus egyház önkormányzatát, vegyék el vagyonát és a szóbanforgó templomokat adják át a görögkeleti egyháznak. Ghibu ur ezen merész kívánásait azzal akarja indokolni, hogy a katolikus egyház javai állami eredetűek s most az imperium változása után a román államot illetik meg. A maga szemüvegén át statisztikai és egyéb adatokat is összeválogat mohá szorzási vágyainak támogatására. Cikkeire mostanában méltó választ adott B. A., a katolikus egyház egyik vezetőembere. Egy 35 oldalas füzetben rendre cáfolja Ghibu urnak minden érvelését és tudományos erőlködését. Kimutatja, hogy az erdélyi katolikus egyház önkormányzata az erdélyi fejedelemség alaptörvényeiben gyökerezik s azt a tanulmányi alapról, amelyre különösen szemet vetett Ghibu úr, szintén hiteles adatokkal, szerződésekkel és telekkönyvi adatokkal állapítja meg B. A. hogy az a katolikus egyház elvitathatatlan tulajdona. Ugyanez derül ki a kolozsvári akadémiai templom tulajdonjogáról is, amelyet 1718—1724 közt az erdélyi római katolikusok költségén építettek, valamint a piarista gimnáziumról, amely katolikus alap telkén, katolikus alapítványi pénzen épült s így birtokjoga soha vitás nem volt. Nagy történelmi készséggel mutatja be a füzet írója a főtéri templom keletkezését és viszontagságos történetét. Látni ezekből, hogy a templomot nem állami pénzből, hanem a hívek áldozatkészségéből építették. A füzet utolsó sorait méltó lesz ideiktatnunk: „Nyugodtan nézünk minden tekintetben a jövő elé igazságunk tudatában, azon igazságnak tudatában, hogy mi erdélyi katolikusok, intézményeinket szorgalommal s takarékossgal létesítettük, soha senkiét nem kívántuk el, nem törtünk sem a görögkeleti, sem a görögkatolikus egyház megbántására, tőlük sem a régmúltban, sem a közelmúltban nem kívántuk el templomaikat, iskoláikat, sem vagyonukat, amivel, dicséretükre legyen mondva, Szebenben, Brassóban, Balázsfalván és más helyeken elég tekintélyes mértékben rendelkeznek. Bizunk a Mindenhatóban, hogy igazainkban meg fog védelmezni s bizunk a higgadtabb román közvéleményben is, hogy a mesterséges izgatások dacára józan belátásnak adva helyet, becsülettel szerzett jogainkban és javainkban nem fog háborgatni.”

(Azok számára, akik a kérdés iránt tüzetesebben érdeklődnek, a füzetet szívesen megszerezük és elküldjük.)

A kenyér drágulása. Amint közöltük, a kereskedelmi vezérigazgatóság egy vagon buza árát 45 ezer leuban állapította meg. A kereskedelmi miniszter a kenyérrak új szabályozását az összes prefektusoknak és polgármestereknek megküldölte és felszólította őket, hogy a kenyérrakot az új buzaár szerint állapítsák

meg. Ez az intézkedés a kenyér jelentékeny megdrágulását jelenti.

Franciák a megszállott területen. A német lapok részletes kimutatásokat közölnek arról, hogy a franciák és belgák a Ruhr-vidéken erőszakosságokat és kegyellenségeket követnek el. Egy összeállítás szerint január 15-től június 15-ig meggyilkoltak 81 embert, ezek között nőket, aggokat, csecsemőket. Bajonettel, lovagló ostorral, kutyakorbáccsal elverték 1400 embert. Több mint 1000 évet kitevő börtönbüntetést szabtak ki, 10 ezer tisztviselőt, munkást lakásából kidobták, 4650 embert a megszállott területekről kiűztek. Több száz milliárdra rug a városokra rótt pénzbüntetések összege. Ez a rettenetes bánásmód sem képes a német ellenállást megtörni. Azoknak a nőknek a nevét, akik francia katonákkal szóbaállanak, az újságok szegényrovatában közlik.

Pusztít a jég. Mult hó 26-án délután öt óra tájban óriási vihar és jégeső vonult keresztül Szolnok-Dobokamegye egy részén. Az óriási szélvész fákat csavart ki tövestől a dész—nagybányai-ut mentén, megbontotta a községekben a házfedeleket, a galambtojás nagyságu jégeső pedig több község, így különösen Nagy-llyonda, Alór, Kozárvár határában a termés nagy részét teljesen tönkretette. A kukoricának csak a csupasz szára maradt meg itt-ott, a többi vetést pedig a vihar és a jég teljesen a földre verte. Még szerencse, hogy az istenitéletes idő csak mintegy egy kilométeres sávban vonult végig a földeken. Dését a vihar erősebb része elkerülte és a jég az itteni szőlőkben csak kisebb kárt okozott.

Bosszútervek. A rengeteg bántalom óriási mértékben megnövelte a németek bosszúszomját. Hogy mi mindent terveznek a franciák ellen, arra élénk világot vet egy levél, amelyet egy Kurt Wahlmann nevű berlini fiatalember intézett Poincaréhoz. A levélben felszólítja a francia miniszterelnököt, hogy két hét alatt intézkedjék a Ruhr-vidék kiűritéséről, mert ha a franciák ezalatt az idő alatt nem hagyják el a megszállott területeket: Ó, Kurt Wahlmann, Páris és Brüsszel városokat egy borzalmas robbanósnyaggal a levegőbe röpi. A fiatalember fenyegetését persze nem kell komolyan venni, de maga a levél igen jellemző bizonyossága annak, hogy az ellenséges népek képzelő tehetsége milyen borzalmas tervekkel foglalkozik.

Rémes vasuti szerencsétlenség Nagyvárad mellett. A mult szerdán Nagyvárad közelében, a Félix-fürdő állomásán egy tehervonat beleszaladt a személyvonatba s borzalmas szerencsétlenséget idézett elő. A személyvonat utasai közül tizen meghaltak és többen súlyosan megsebesültek. Az összeütközés okainak kiderítésére a kolozsvári üzemvezetőség bizottságot küldött ki. A vizsgálat alapján Portean Tódor, Pop Péter forgalmi tiszteket és Szelezsán Péter vasuti őrt letartóztatták.

Drágulni fog a papíros. A kereskedelmi miniszter és a papirgyárak közt levő megállapodás augusztus 1-én lejár. Minden jel arra vall, hogy ez időponttól kezdve a papirárak lényegesen emelkedni fognak. Maga a miniszterium is ilyen értelmű értesítést adott ki.

Pusztító robbanás. Bukarest egyik erődjébe municions ládákat hordtak be. Munkaközben egy láda felrobbant és hat munkást darabokra szakgatott.

Az Etna csöndesebben viselkedik. Római hírek szerint az Etna háborgása még tart, de már nem okoz olyan nagy károkat, mint az első napokban. A kiomlott láva lassanként lehül és megszilárdul. A lávák nagyrésze már visszatért falvaiba. Ujabban Ázsia keleti széléről, Kamcsatka félszigetéről jelentenek pusztító földrengéseket. A félsziget összes épületei rombadőltek, egy nagy folyó pedig teljesen eltűnt. A földrengésekkel egyidőben a tűzhányók is élénk háborgásba kezdtek.

Olvasóinkhoz!

Mult számunkban említettük, hogy lapunk előfizetési árát a nyomasztó drágasági viszonyokra való tekintettel folyó évi július 1-től kezdve 50 százalékkal felemeltük. Lapunk előfizetési ára a jelzett időtől kezdve egy évre 66, félévre 35, negyedévre 18 leu, egyes szárn ára 1 leu 50 bani. Akik háromnegyed, illetve egész évre előfizettek, a lapot természetesen a régi előfizetési áron kapják meg az előfizetési idő lejártáig. Azonban éppen a fennebb említett nagy drágaságra és eddig hozott anyagi áldozatainkra hivatkozással: azt a kérést intézzük olvasóinkhoz, hogy, akik csak tehetik, a régi és az új előfizetés közötti különbözetet a Minerva r.-t. Müintézet címére (Str. Regina Maria [völl. Deák Ferencz-utca] 1. sz.) megküldeni sziveskedjenek. Olvasóinknak ezen jó indulata lehetővé teszi, hogy súlyos anyagi helyzetünk megjavuljon.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLETPÉNTÉSEK

Vessünk mohart!

Gazdáink állatállománya ma nagyobb, mint normálisan szokott lenni, s mint amennyit birtokuk nagysága megbir. Dacára a kényszerbérleteknek gazdáink nem birnak annyi takarmányt télire összegyűjteni, amennyire szükségük volna. Vagy drága pénzen takarmányt kell beszerezniök, vagy pedig télen kénytelenek állataikat piacra dobni s ilyenkor nem is tudják oly jól értékesíteni, mint később.

A kisgazdák szántóföldjükön nem igen termelnek takarmányt, eltekintve egyes helyeken a here, de még inkább a lucernától. Ha ezeket termelik is, nem termelik akkora területen, mint kellene.

A here és lucerna magvak ára oly magas, hogy már a nagyobb költséget nem birják gazdáink. Igar, hogy ezen magvak ára csak látszólagosan drága, mert

a hozamot tekintve, sokkal olcsóbb, mint ahogy hiszik. Ha belőle takarmánya is van a gazdának és magot is termel ezekből, úgy kis szerencsével sok pénzt tud összeszedni.

Egy olyan becses mesterséges takarmányra kíváncsunk gazdáink figyelmét felhívni, melyet még nem ismernek mindenütt, pedig annak termelésével nagyon is érdemes foglalkozni. Ez a takarmány a mohar.

A mohar fejlődéséhez 70—80 napot igényel. Vethető május hó elejétől kezdve aratás utániig, bármikor. Aratás után azonnal tarlóba is szokták vetni. Vetőmagszükséglet kat. holdanként szórva vetésnél 30—35 kiló, sorbavetve 20—25 kiló. A mohar apró magvu és így sekélyen kell alátakarni.

A mohart akkor kell kaszálni, ha fejét teljesen kihányta. Óriási előnye, hogy a sok eső nem árt a minőségnek, mint a többi takarmánynövénynek. A mohar kat. holdanként 20—40 mázsa termést adhat. Frissen trágyázott földben nagyon hálás, azonban a talajt nagyon kiszáritja.

Mindenestre melegen ajánlom gazdatársaim figyelmébe s aki egyszer próbát tesz vetésével, az rendszeresíteni is fogja.

Kolozsvár, 1923 június 30.

Gyalul Rosenberger Sándor.

Bécsi hang az új kivitteli illetékekről. Az egyik nagy bécsi újság méltatást ír arról a körülményről, hogy a román kormány lehetővé tette a marhakivittelt. Ezt a fordulatot örvendetesnek mondja, azonban aggodalmát fejezi ki: hogy vajjon a gyakorlatban lesz-e valami foganatja a kivittel fölzsabadulásának. Az óriási kivitteli illetékek ugyanis nagyon megdrágítják a hús árát, pld. egy kiló husra csupán a kivitteli díjból 4200 osztrák korona esik. Ilyen körülmények között nagyobbarányú bécsi kivittelt nem lehet számítani.

Mire jó a repülőgép? Amerikában fontos szolgálatot végeztek háborús repülőgépekkel. Egyes vidékeken nagy mértékben elszaporodtak a rovarok, egész erdőségeket tesznek tönkre apró rágó szerveikkel. Sokféleképen próbáltak védekezni a pusztító férgek ellen, de kevés sikerrel. Mostan a repülőgépeket használják föl a rovar-irtásra és pedig olyanképpen, hogy a megtámadott erdőrészeket repülőgépekről mérgező porokkal, vagy fojtó gázokkal borítják el. A védekezés e módjának nagy hatása van. Azok a rovarok, amelyek a mérgező repülőgép alá kerülnek, élettelenül hullanak le a fákról.

KWIZDA-féle FLUID

Reclama 285

Iovak lábainak ápolására ismét mindenütt kapható.
Ügyeljünk a KWIZDA névre.

Heti piac.

Tájékoztató árak.

A Magyar Nép külön tudósítottól.

Gabonafélék:

	Beszterce	Nagyenyed	Temesvár
Buza mmázsája — —	480 L	400—430 L	470—475 L
Rozs mmázsája — —	480 „		
Kukurica mmázsája —	450 „	390—420 „	
Zab mmázsája — —	420 „	410—420 „	
Árpa mmázsája — —	450 „		új 350 „
Fehér kenyér kilója —	10 „	6 „	
Barna kenyér kilója —	7 „	4 „	

Csehországban a brüni terménytőzsde csehkoromban (1 K = 6 leu) a következő árak mellett működött: buza 170—175, rozs 105—110, árpa 105—115, kereskedelmi árpa 100—105, zab 135—145, amerikai tengeri 140—150, köles 145—155, borsó 320—400, sárga borsó 250—300, lencse 600—750, bab 160—180, széna 100—110, buzaliszt 0-ás 290—300, kenyérliszt 180—190.

Sertés:

Tartanivaló	3—6 hónapos	Beszterce	Nagyenyed
drb-ként — — —	200—500 L	600—1000 L	
6—12 hónapos drb-ként	500—1000	1000—2000	

Kövér sertés I. o. élősulya

kg-ként — — — —	36—38 „	28—32 „
II. oszt. kg-ként — —	36—40 „	32—46 „
Olvasztani való szalonna kg	70—74 „	60 „
Zsir kilogramonként — —	84—90 „	80—88 „
Sózott szalonna kg-ként —	64—70 „	68 „

Szarvasmarhák:

	Beszterce	Nagyenyed
Járm. ökör élősuly, kgr-ként	17—18 L	16—18 L
Jó fejős tehén drb-ként	5—6000 „	5—7000 „
Vágni való tehén élősuly kg-ként	10—12 „	12—14 „
Szopós borju drbként	400—600 „	500—1000 „
Juh darabonként	500—600 „	400—500 „
Bárány darabonként	— „	200—400 „
Kecske darabonként	— „	500—600 „

Lovak:

	Beszterce	Sz.-Udvarhely.
Igásló páronként	15—18000 L	20—24000 L
Hintósló páronként		24—28000 „

Tejtermékek:

	Beszterce	Nagyenyed	Kolozsvár
Tej literenként — — —	3 L	4 L	4 L
Teavaj kilónként — — —	70 „	64—68 „	80 „
Tehénturó kg-ként — — —	8 „	14—16 „	15 „
Juhsajt kilónként — — —	28 „	25—30 „	32 „
Tejfel literenként — — —			30 „

Baromfi:

	Beszterce	Nagyenyed
Sovány liba darabonként	80 L	80—100 L
Kövér liba darabonként	200 „	250—300 „

	Beszterce	Nagyenyed
Tyuk darabonként	30—40	40—60
Csirke páronként	40—70	40—60
Sovány ruca darabonként	40—45	25—35
Kövér ruca darabonként	100—110	150—180
Pulyka darabonként	200	180—250

Nyersbőr:

	Beszterce	Nagyenyed
Ökörbőr kilogramonként —	42—46 leu	38—40 leu
Tehénbőr „	40—44 „	35—37 „
Ló bőr darabonként — —	320—350	—
Borjubőr darabonként	150—180	40—45
Báránybőr fehér I. oszt. drb.-ként — — — — —	80—90	70—90
Báránybőr fekete I. oszt. darabonként — — — —	90—120	65—90
Kecskebőr darabonként —	130—200	50—60
Óldóbőr darabonként — —	40—50	25—30

Kész bőráru:

Falusi kisgazdának való csizma I. o. munka és bőr	750—800 L	700 L
II. oszt. munka és bőr	550—600 „	500 „
Falusi kisgazda feleségének való csizma I. o. munka és bőr	500—550 „	— „
II. oszt. munka és bőr	380—450 „	— „
Bakkancs páronként I. oszt.	320—400 „	250—400 „
Bakkancs páronként II. oszt.	280—320 „	— „

Vidéki tudósítónk egyhangulag arról panaszkodik, hogy az ipar egyetlen ágában sincs elég munka. Valamennyi iparág pang a drágaság és a pénzhiány miatt. Legsúlyosabban szenved a mészáros ipar a hatóság erőszakos beavatkozása miatt. Segéd munkás hiány sehol sincs, mert általában kevés a munkaalkalom.

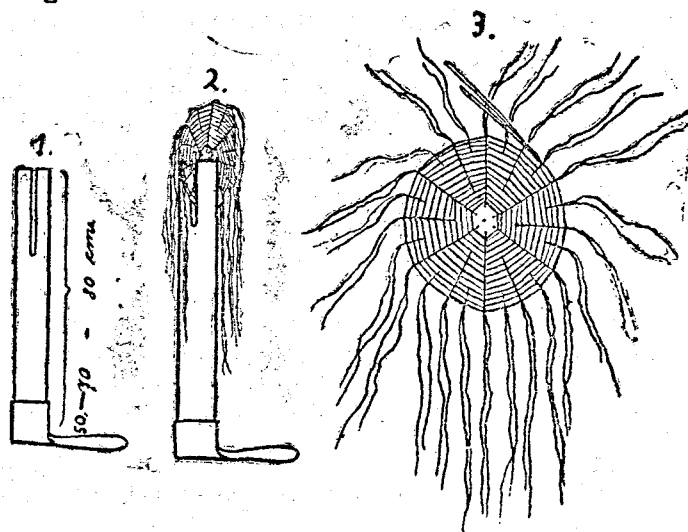
Ki akar egy hasznos foglalkozást elsajátítani?

Az alábbi képek egy érdekes dolgot mutatnak be: hogyan készül a szép szalmakalap?

Azonban nem szeretnénk csak a bemutatással maradni. Azt szeretnénk, hogy a kalapfonást, ezt a főként hasznos és kedves házi ipart, minél többen elsajátítsák. Hiszen, ha az illetők csupán a maguk és családjuk számára tudnának izléses, szép kalapot fenni, már azzal is sok pénzt megtakarítanak. De az ilyen szép készítményeknek a piacon és a boltokban is nagy kelendősege szokott lenni, úgy, hogy ipari foglalkozásnak is beválik a fonásnak ez a fejlettebb módja.

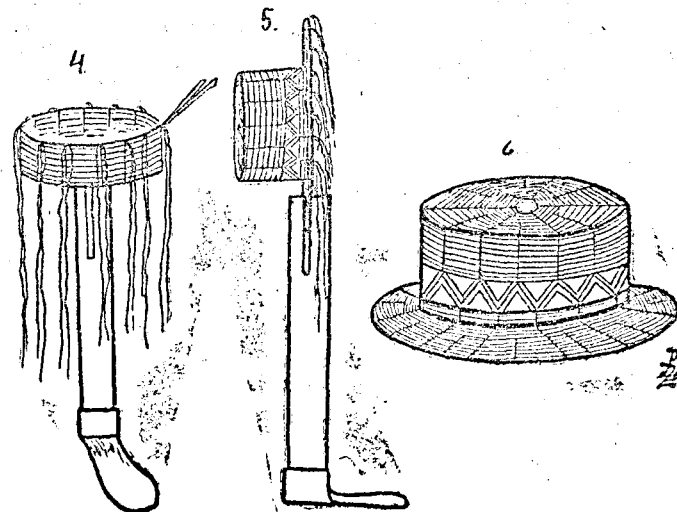
Mindezeket meggondolva, kérdést intéztünk Patak-

falvy Zsigmond tanító urhoz, aki a képeket rajzolta és a fonást érti; nem volna-e hajlandó értékes tudományát szélesebb körben elterjeszteni? Vajon sok költségbe és fáradságba kerülne-e egy-egy tanfolyam megrendezése?

Patakfalvy ur örömmel vállalkozott arra, hogy alkalmas időben egy-egy társaságot megtanítsa a szalmafonásra. Azt mondja, hogy ügyeskedő férfi, vagy nő egy hét alatt könnyen elsajátíthatja, sőt bizonyos fokig begyakorolhatja a képen is látható fogásokat. Ebből az következik, hogy a tanulási költség nem volna sok, mert a tanító ur vasuti költsége s szerény napidíja egy hét folyamára igazán nem rugna sokra. Kosztot és lakást a tanfolyam résztvevői bizonyosan magyaros vendéglátásból is örömmel adnának oktatójuknak.

Mi volna tehát a teendő? Az, hogy valaki a faluban vegye kezébe a dolgot és toborozzon össze 10—15 egyént, több is lehet, akik hajlandók lennének a tanfolyamon résztvenni. Mikor a névsor készen van, írjanak nekünk; mi majd Patakfalvy urral megbeszél-

jük a továbbiakat. Előre közölni kérjük, hogy hol, mikor és hányan jönnének össze tanulni?

Egyelőre az a fontos, hogy az aratás folyamán a

tanfolyamok résztvevői a buzakévékből válasszanak ki még nem csépell, ép, megtisztított, ragyamentes szalmaszálakat. A szalmaszálakat vastagságuk szerint osztályozni kell, mert az egyenletes szép munkához egyforma vastag szálak szükségesek.

Nagyon örülnénk, ha cikkünk visszhangot keltene és több vidékről bejelentenek a készséget a tanfolyam megrendezésére.

Temesvári mozgalmak az ipar és a kereskedelem terén.

Temesváron közelebbről kétféle nagygyűlés is volt. Egyiket a romániai ipari és kereskedelmi szervezetek, a másikat a vendéglátó ipar tartotta. Utóbbiról külön emlékezünk meg. Az előbbi gyűlésen nagyjában a következő nagy fontosságú nyilatkozatok hangzottak el. Megállapították, hogy az ipar és a kereskedelem terén az olcsóságot szigorú törvényekkel nem lehet elősegíteni. Sokkal többre mennek azzal, ha eltörlik a baksisrendszert, de olcsóbbá teszik a vasuti szállítást és visszaállítják a kereskedelem teljes szabadságát. Hangoztatták a törvény szertelen szigorát az iparossal és kereskedővel szemben és elhatározták, hogy általános kegyelmet: amneszciát kérnek mindazok számára, akik árdrágítás miatt személyes szabadságukat veszítették és fogházban szenvednek. Egyhangulag tiltakoztak az uzoratórvény összes intézkedései ellen is. A nagygyűlés általános jelszava az volt: Állítsátok vissza az ipar és a kereskedelem szabadságát és mentsétek meg az oktalan adóktól!

Ujabbán Temesváron a vám különféle díjtételeinek enyhítése végett gyűléseztek a kereskedők. Különösen nagy volt a panasz a késedelmes vegyi vizsgálatok és az emiatt emelkedő raktárdíjak ellen.

A vendéglátó-ipar. Ebbe a csoportba a vendéglősök, kávéosok, korcsmárosok, szállodások és cukrászok tartoznak. A vendéglői iparról eddig lapunk hasábjain még nem igen esett szó. Maguk a vendéglősök se igen mozgolódtak érdekeik védelmére azóta, hogy a régi nagytekintélyű magyarországi szövetkezetiüktől elszakadtak. Nem igen alkották meg a lekapcsolt részekben új szövetségüket sem. Most legutóbb Temesváron tartottak gyűlést, melyen afölötti örömiük kifejezése után, hogy a szövetségnek sikerült a luxus adó rémét a vendéglősök fejköltségül elhárítani, és azonkívül iparukban a költségeiken fölül eső 30% haszon fölszámítását biztosítani, követeléseiket foglalták össze. Ezek pedig a következők: Kérik, hogy az állami luxusadó pauszáléban fizethessék be a szakmai iparosok. Kérik, hogy az üvegedények időnkinti újra-hitelesítése — mint felesleges — elmaradjon. Kérik a poharazási-engedéllyel bíró füszer- és szatócs-kereskedők szigorú ellenőrzését, mert itt sok a visszaélés. Ugyancsak kérik ezt az előterjesztést a szállóbiratokosok és bortermelők kicsinyben való kiürítésére is kiterjesz-

teni, mert ott is nagyon csunya, piszkos verseny kapott lábra. Kérik a záróra országos oly rendezését, amint az a háború előtt volt. Kérik ennek ellenőrzésével járó zaklatások megszüntetését. Egyáltalában kérik a hatósági zaklatások megszüntetését. Kérik a kihágási ügyek gyors letárgyalását és a bejelentett tanúk kihallgatását.

Régi festett butorok újra festése.

— Felelet a „Magyar Nép“-hez intézett kérdésre. —

Régi festett butorokról, legyenek azok vasból, vagy fából, először is a régi festéket mésszel, savakkal, illetve benzín lámpával lemaratjuk vagy leégetjük. Az így kapott felületet lecsiszoljuk teljesen simára, hogy az olyanná váljék, mint a milyen volt újkorában. Azután a gödrös felületet az erre a célra vett gittel simára tapasztjuk és ezen megszáradt tapasztást újból simára csiszoljuk. Az így kapott felületet egyszer sárga vagy fehér vékony festékekkel alapozzuk (grundoljuk). Ez után jön a tulajdonképeni színezés: A kívánt festékekkel, melyet bármely festékküzlőben készen kívánatra megkészítenek, először vékonyan huzzuk be a csiszolt butort, de úgy, hogy nehogy szálas, szálkás legyen. A jó festéknek az első 24 óra alatt meg kell száradnia. Ugyanezen festést megismételjük addig, míg az a fát vagy a vastárgyat teljesen úgy el nem takarja, hogy a nyers alapszín ne lássék át. Hogy ezen festés állandó és szép legyen az immár 3-szor befestett tárgyat lakkfestékekkel egyszer, illetve ha kívánatos 2-szer átfestjük.

Minden esetben súly helyezendő arra, hogy a festést csak akkor ismételjük, ha előző festés az előtte való napon már megszáradt. Mert mi a célja a festésnek? Ugyebár az, hogy a fa vagy vas butordarabot megóvja a beszivárgó nedvességtől és szennyeződéstől, illetőleg, hogy a butor víztől, szennyől könnyű szerrel tisztítható legyen és így a fa ne korhadjon, a vas pedig ne rozsdásodjék.

Zinkweisz (fehér olompir) vasbutorhoz használható, az természetesen megfelelő módon elkészítendő. És pedig a Zinkweiszhoz hozzáöntünk fírnászt és ezt együtt köven vagy az e célra meglevő törő-zuzó gépen simára őröljük, hogy abba darabos rész ne legyen. Ehhez hozzáteszünk kevés szekativot és az így kapott elég folyékony festékekkel festhetünk. B. I.

Katonai kötelezettség és az ipari alkalmazás.

Felhívás! A katonai ügyosztályok figyelmeztetik az érdekelt vállalatokat, magáncégeket, hogy csupán azokat a 21 és 46 év közötti férfiakat alkalmazhatják a vállalatnál, akik katonakötelezettségüknek eleget tettek. Amennyiben ezen rendelkezést nem tartják be, az idevonalkozó törvény szerint lesznek megbüntetve.

Kit tekintünk kisiparosnak? Tudvalevőleg az új lakbérleti törvény különbséget tesz a fizetendő lak-

bért illetőleg kis és nagy iparos között. Emiatt az ipari és kereskedelemügyi miniszteriumban újra szükségessé vált annak megállapítása, hogy ki tekintendő kisiparosnak. Ennek megállapítása végett egy iparügyi bizottságot küldtek ki, melynek véleménye szerint bármely vállalat, melynek több, mint 20 munkása van, nagyipari vállalatnak; a többi kisipari vállalatnak számítódik. Ez utóbbiak tulajdonosait kisiparosoknak tekintik, ha üzemét maga vezeti és iparigazolvány van tulajdonában.

Valu:a.

Más pénzek nem változtak, a magyar korona a magánforgalomban: 100 Kor. = 1 Leu 37 bani.

A

Franco Româna

Általános Biztosító Részvény Társaság

elfogad tűz, jég, betörés, üveg és szállítmány kár elleni biztosításokat a legjutányosabb feltételek mellett.

Valamint életbiztosításokat, minden lehető módozat szerint.

Felei részére bármilyen, itt fel nem sorolt (pl. baleset, állat stb.) biztosításokat is közvetít és biztosítási ügyben díjmentesen felvilágosítást nyújt.

Gyors és méltányos kárrendezés!!

MULATTATÓ

Olyan jó most mindenki hozzám . . .

Olyan jó most mindenki hozzám, agyonszeretnek -- jaj! -- az emberek. Bármerre nézek nyájas mosoly s kezembe csuszó baráti kezek.

S én megragadom valamennyit, hogy elfelejtsem azt a hiús kezét, mely -- hosszú, gyöngéd szorítással -- nem fonja többé át a kezemet.

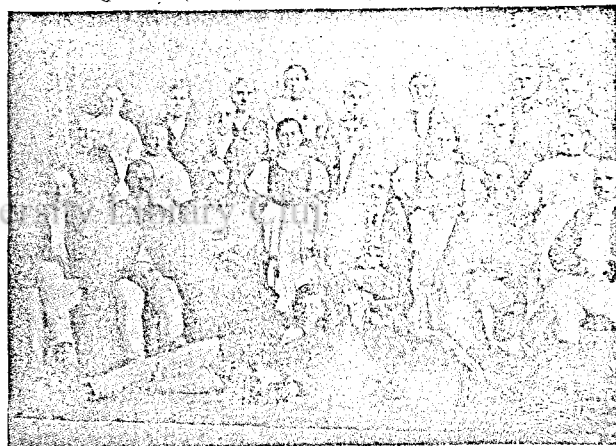
Tikkadt lelkem is mohón issza
Iskariotok csalfa csókjait:
hogy felejtsem egy komoly ajkat,
mely nem csókol, de -- feddve is tanít.

Olyan jó most mindenki hozzám,
olyan megértők mind az emberek.
(És úgy hiányzik... úgy... valaki,
valaki, aki bántott engemet!)

Landlné Ady Mariska.

A miriszlói műkedvelők.

Az enyedi Bethlen kollégium disztermében zsuflólag telt ház mellett adták elő a miriszlói ref. ifjak és leányok -- mindnyájan a miriszlói ref. ifjusági egyesület tagjai -- „A falu roszzá”-t igen dicséretes sikerrel. A szereplők olyan otthonosan mozogtak a színpa-

don, mintha odahaza az utcán vagy Feledi Gáspár uram házában lettek volna. A kollégium diszterme csakugy csengelt bátor hangjuktól és dalaiktól. A közönség zajosan ünnepelte azt az igyekezetet, amit a falu két vezetőjének: Szathimáry Gyulásnak és Trozner Józsefnek lelkes munkája eredményezett. Képünk a miriszlóiakat vezetőik körében mutatja be.

Nyári veszedelmek.

A villámcsapás.

Amily fenséges megnyilatkozása a nagytermészetnek a villám, ép oly megfélemlítő is. De távolról sem istennek sújtó keze, mint azt a babonás emberek hiszik, hanem az elektromosságnak egy tünetmánya. Egy fenséges erő, mely pillanat alatt megrázza az eget és földet, évezredes fákat s hatalmas sziklákat dönt és forgácsol szét.

Félemlítő hatását mindenki tudja, érzi, különösen azok, kik nagy villámlások idején a szabadban vannak.

Tévedés volna azt hinni, hogy a villám csak a szabadban sújthat le, mert végig luthat a szobában a

padló alatt is. Sik területen a villámcsapásnak nyomait nehéz megtalálni. Akkor azonban, ha a villám fákra, épületekre, sziklákra stb. csapott le, látható nyomai maradnak. Néha nagy távolságban is felismerhetők a villámcsapás nyomai, különösen, ha fémből készült vezetékekbe, telefon-, táviró-sodronyokba, vasuti sínekbe csapott le. Vasuti síneknél csavarok lazulhatnak meg, vagy kiszakadhatnak, elporlódhatnak, törnek stb. (Vasból, acélból készült tárgyak villámcsapás folytán delejesekké lesznek). Épületeken a vakolatot végig szántja, máskor lövéshez hasonló lyukasztásokat hoz létre. Élő fákat szétforgácsol, ketté hasít, vagy a kérgét hosszú darabon felszántja a villám. (A különböző fajtájú fák különböző mértékben vonzzák a villámot; rendszeren inkább a fának elhalt, száraz részeit sérti).

A villám embereket, állatokat egyaránt öl. A halál nem mindig következik be, mert megesik — és szerencsére elég gyakran —, hogy a villámsújtott eszméletlenül összeesik ugyan, légzése ki is marad, a szívverése alig van, de lassan-lassan visszatér eszmélete, légzése, szívverése és semmi baja sincs az illetőnek. Az öntudatlanság néha csak percekig áll fenn, máskor napokig is eltart, amely után teljes felépülés következik be. Előfordul, hogy az öntudat visszatérését könnyen elmuló látás- és hallászavar (vakság, sötétség) kíséri. Villámsújtottak a történetekre rendszeren nem emlékeznek. Néha azonban maradnak utókövetkezményei is a villámcsapásnak. És pedig egyes testrészekben, vagy a test egyik felén hűdések, érzéstelenség, vagy túlérzékenység, görcsök, hysteria stb.

A villámcsapás azonban lehet halálos is. A volt Magyarországon évente átlag 150—180 embert ölt meg a villám. Ha a villám „jól talált”, a lesújtott ember eszméletlenül elbukik s abban a pillanatban megszűnt élni. Mint a fenti halál-eset számból is kitűnik, aránylag csekély a villámcsapás folytán való halálozás. Ennek magyarázata a villámcsapás *szeszélyessége*. Előfordult ugyanis, hogy a lóháton ülőt megkímélte, csak a lovat ölte meg, más esetben pedig a gyermekét szoptató anyát terítette le, de a csecsemő életben maradt, ismét egy más esetben, midőn két legény szakadó esőben a szabadban egymás hátának támaszkodva várta a zivatar elmulását, csak az egyiknek oltotta ki életét, a másiknak semmi baja sem történt.

A villám hatása rendszeren csak a test külső felületén (a bőrön) jelentkezik zuzódások, szakadások, roncsolások, égések (a hajszálak, szőrszálak, finom pehelyszőrök perzselődése) és az u. n. villámrajz képében. Okozhat azonban a villám tetemes roncsolásokat is, így a koponyán törést, az agyvelőn szakadást, zuzódást stb. Ha fennálló embert ér a villám, legtöbbször a fején hatol be s a lábon távozik. Ilyenkor a sapkán, kalapon vagy a fejkendőn szakadások, vagy perzselé szélű kerek liányok mutatkoznak, a

lábbelin (a felsőbőrnek a talpbőrrel érintkező részén) szintén, vagy előfordul, hogy a talp lyukad ki. A bőrön sokszor lövéshez hasonló sérüléseket eredményez. A villámsújtott ruházatán rendetlen szakadások, égések mutatkoznak, máskor foszlányokká szaggatja széjjel s a ruhadarabokat több lépésre el is hordja, mintegy leveleköteti az illetőt. Ismét más esetben szítaszerti lyukakat okoz a ruházaton, melyek néha perzselé szélűek. Mivel a nedves ruha jobban vezeti az áramot, mint a száraz, esőzártalta ruhán a szakadások sem jönnek mindig létre.

A villámcsapás árthat az embernek a *rettentő légrázkódás* folytán is, amikor is a felület (bőr) sértése nélkül *nagy belső roncsolásokat okozhat*. Ily esetekben mondják, hogy a szerencsétlent földhöz vágja, vagy több lépésre tovaröpíti. Más esetekben a *helyükből kimozdított tárgyak okoznak súlyos sérüléseket*. Így előfordult, hogy mezei munkás vállán ásót vitt és az a koponyájába verődött, vagy ablaktörés szilánkjára a szívbe löketett be, ismét máskor löfegyver sült el és sértette meg tulajdonosát stb.

Hogyan nyujtsunk első segítséget annak, akit villámcsapás ért? Erről a jövő számunkban fogunk szólni.

Dr. Gergely Endre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. L. és V. J. Hozzánk intézett soraikat köszönjük. Tökéletesen igazuk van, hogy a mai nehéz drágasági viszonyok között a lap előfizetési árának 50 %-os felemelése nagyon is méltányos. Hálás köszönet azon kijelentésükért, hogy, habár egész évre előfizettek, a külömbözetet kiadóhivatalunknak meg fogják küldeni. — V. B. *Buzásbesenyő*. Köszönjük az új előfizetőt. — K. I. *Nagybaczon*. A folyó évre még 4 leu megköldését kérjük. — K. I. *Déva*. A 44 leuból 11 leu a múlt és 33 leu a folyó évi előfizetésre szól. — özv. M. *Gy.-né Uzon*. Tévedés történt. Előfizetése 1924 ápr. 1. jár le. — F. S. *Nagybánya*. A 22 leuból 11 leut a múlt és 11 leut a folyó évre számoltunk el. Naptár ment. — D. S. *Világos*. Az annak idején küldött 677 leut köszönettel elszámoltuk. Sz. K. *Brassó*. Pontos címet kérünk (utca-, házszám.) leveleinek elválaszthatása céljából. — D. A. *Mezőszopor*. A kért értékpapírok folyó évi jun. 27-ig nem nyertek. — B. P. *Bácsfalú*. Ápr. 9-én büldött b. értesítése alapján 382 leut köszönettel elszámoltuk. — A. K. *Gerendkeresztur*. A le nem bélyegzett és lebélyegzett magyar bankjegyek beváltása, illetve kicserélése ügyében újabb intézkedés nem történt. — *Hol kapható faj házi nyul?* Felelet kiadóhivatalunkhoz intézendő. — Id. K. M. *Székhelykocsárd*. A 22 leut bevételítettük. — G. J. *Alsóhomoród*. Köszönjük a 3 új előfizetőt. — Cs. P. P. *Várviz*. Szebeni gyártmányú fából való fonó kerék Hann és Társa Czegnél (Cluj—Kolozsvár, Sir. Regina-Maria volt Deák Ferencz utca 11 szám) helyben 350 leuért

kapható. — Esőcseppek című vers nem vált be. — Az allábbiak előfizetése a jelzett időben lejárt, illetve lájár.: Gy. K. Érhávan. 1924. ápr. 1.-V. — E Érhávan 1924. jún. 1. — Ü. J. Homoródszentpál. 1922. decz. 31. — Uniórius Nőegylet Homoródszentpál. 1922. nov. 1. — Sz. L. Érkeserű. 1922. jún. 15. — P. Zs. Madéfalva. 1924. decz. 31. a 88 leu beszámításával. — H. J. Felsőbánya. 1923. decz. 31. — K. S. Szatmárnémeti. 1922. aug. 1. — K. L. Nagyszalonta. 1922. okt. 15. küldött 22 leu beszámításával. — K. S. Misztótfalú 1923. jul. 1. — B. S. Köpecz. 1924. pár. 1. — G. D. Abban feltétlenül igazat kell adnunk a cikk írójának, hogy a munka és a takarékoság még nem egészen biztosítják vagyoni jólétünket. Egy váratlan halál, szerencsétlen baleset, szeszélyes elemi csapás teljesen megsemmisíthetik egész életünk fáradságának gyümölcsét. Józan előrelátással kell tehát gondoskodnunk az eshetőségekre nézve is. Az evel járó költséget bele kell tudnunk a termelési költségekbe, mint ahogy beleszámítjuk a pásztorok és csőszök járandóságait is. A felemlítt „biztosítási csalások” mind oly természetűek, hogy közülök egy sem írható a társaságok rovására, hanem mind a biztosításokat felvevő mozgó ügynököknek csatafintaságai s akiknek az volt a céljuk, hogy révükön a társaságoktól minél több jutalékot csalhassanak ki. A csalókkal szemben a törvény szigorát kell igénybe venni. A kért lízbiztosítási bevallási ívek megküldetése iránt intézkedtünk. A kitöltött íveket sziveskedjük hozzánk beküldeni, hogy az intézet által olvasóink részére engedélyezett 10%-os kedvezmény megadása iránt intézkedhessünk. — K. L. Diószeg. Az eddigi árak fenntartása azt jelentené, hogy évenként 22 leut ajándékozzunk minden előfizetőnknek. Örömet megtennők, de miből? Természetes, szívből sajnáljuk, ha bárki is kiválik abból a testvéri közösségből amit megteremtettünk, de nem mi vagyunk a hibások, hanem a mostoha gazdasági viszonyok. Ismerjük és magunk között nagyon méltányoltuk sok jóakarátát. Ezuton mondunk hálás köszönetet.

Apró hirdetések.

Gyenge gyomruak, makacs hasmenésben szenvedők használjanak **Hary-féle Afonya-gyógybort**.

Virág kedvelők eredményesen használják a régóta bevált **Hary-féle „Flóra”** növény és virágtápsót. Dús levél fejlődést és tartós virágzást hoz létre. Egy csomag (10 adag) ára 15 leu. Öt csomagot díjtalanul (franco) szállít **Hary Sándor** gyógyszerész, Campeni—Topánfalva, Tordaaranyos-megye. Kérje minden gyógyszertárban és Drogeriában. Viszont eladóknak magas engedmény.

A LEGIZLÉSESEBB NYOMTATVÁNYOK A MINERVA KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KÉSZÜLNEK. CLUJ, STR. REGINA M. 2.

Olvassa a „Pásztorfiú”-et.

NITROGEN
R.-T.
DICSŐSZENTMÁRTON

A legjobb tavaszi trágya a **MÉSZNITROGEN**.

ÁLLANDÓ LERAKATOK:

Sváb Gazdasági Egyesület Temesvár,
Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület
Nagyszeben, Medgyes, Segesvár, Brassó.
Hann és Társa Kolozsvár.

Deutsch Andor Arad
ifj. Klein Lázár Nagyvárad

A „Glausch“-féle „Haematinum”
aromatikus vas- és mangán elixír

a legnevesebb orvosok által ajánlva vérszegénység, sápadtság, étvágytalanság és gyenge testi állapotoknál. ☞

Ize igen kellemes s nagyban javítja a közérzést! — Napjában étkezéskor vagy azután 1—2 evőkanállal. Gyermekeknek kevesebb.

Kapható mindenütt!

Vezérképviselőlet Nagy-Románia területére:

Cosmos nagydrogeria Cluj—Kolozsvár.

Gazdasági gépek és eszközök.
Vetőmagok

Műszaki Cikkek kaphatók!

Hann és Társa Gép és Műszaki Kereskedelmi r. t.-nál
Cluj-Kolozsvár Str. Reg Mária
(volt Deák Ferencz-utca) 11.

Telefon 2—36. Sürgöny cím: Hanncomp.